

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету
_____ Т. В. Хомяк
28 серпня 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ППП 2.28 «СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІНІМАЛЬНИХ
ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»**

Напрямок підготовки **6.020303 – «Філологія»**

Спеціалізація **«Українська мова і література»**

Професійне спрямування: **«Українська мова і література»**

Факультет

філологічний

Робоча програма з дисципліни спеціалізації «**Структурно-семантичні особливості мінімальних фразеологізмів української мови**» для студентів за напрямом підготовки 6.020303 – «Філологія», професійного спрямування «українська мова і література», 2012 р. – 8 с.

Розробник: **Зубець Н.О.**, доцент, кандидат філологічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від 28 серпня 2015 року

Завідувач кафедри _____ П. І. Білоусенко

Схвалено науково-методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 28 серпня 2015 року.

Голова _____ І.І. Ільченко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0203 – «Гуманітарні науки» Напрямок підготовки 6.020303 – «Філологія»		
Змістових модулів – 2	Професійне спрямування: українська мова і література	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 72		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	5-й
		Лекції	
		12	4
		Практичні	
		12	2
		Самостійна робота	
		48	66
		Вид контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: бакалавр		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – 1:11

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – дати студентам поглиблене системне уявлення про мінімальні фразеологізми (МФ) та їх окремі різновиди, допомогти засвоїти основні принципи їх виділення на тлі інших структурних моделей фразеологічного рівня.

Завдання:

- дати системний виклад відомостей про фразеологічний рівень мови, актуальні аспекти у вивченні фразеології;
- розкривати багатство й специфіку фразеологічного складу української мови;
- прищеплювати й розвивати навички науково-дослідної роботи, експериментування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- об'єктивні критерії виділення МФ у самостійний структурний розряд українських фразеологізмів;
- зв'язки їх із словом, сполученням слів, реченням;
- усвідомлювати, що МФ є яскравим виявом національної специфіки нашої мови.

вміти:

- виявляти МФ у текстах різних стилів;
- з'ясувати особливості індивідуально-авторського їх уживання в художніх текстах;
- розуміти значення і використовувати МФ у своєму мовленні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія мініїдіоматики

Тема 1. Сучасна вітчизняна фразеологічна наука

Тема 2. МФ як структурний різновид стійких зворотів мови

Тема 3. МФ та інші одиниці мовної системи

Тема 4. Джерела мінімальних фразеологізмів

Змістовий модуль 2. Типологія мінімальних ідіом

Тема 1. Кореляція мінімальних ідіом та вільних сполучень слів

Тема 2. Системні зв'язки мінімальних ідіом

Тема 3. Класифікація МІ на понятійній основі

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теорія мініїдіоматики										
Тема 1. Сучасна вітчизняна фразеологічна наука	7	0,5	0,5	-	6	8,75	0,5	0,25	-	8
Тема 2. МФ як структурний різновид стійких зворотів мови	9	1,5	1,5	-	6	9,75	0,5	0,25	-	9
Тема 3. МФ та інші одиниці мовної системи	10	2	2	-	6	9,75	0,5	0,25	-	9
Тема 4. Джерела мінімальних фразеологізмів	10	2	2	-	6	9,75	0,5	0,25	-	9
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6	-	24	38	2	1	-	35
Змістовий модуль 2. Типологія мінімальних ідіом										
Тема 1. Кореляція мінімальних ідіом та вільних сполучень слів	12	2	2	-	8	10,75	0,5	0,25	-	10
Тема 2. Системні зв'язки мінімальних ідіом	12	2	2	-	8	10,75	0,5	0,25	-	10
Тема 3. Класифікація МІ на понятійній основі	12	2	2	-	8	12,5	1	0,5	-	11
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6	-	24	34	2	1	-	31
Усього годин	72	12	12	-	48	72	4	2	-	66

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне
1	Сучасна вітчизняна фразеологічна наука	0,5
2	МФ як структурний різновид стійких зворотів мови	1,5
3	МФ та інші одиниці мовної системи	2
4	Джерела мінімальних фразеологізмів	2
5	Кореляція мінімальних ідіом та вільних сполучень слів	2
6	Системні зв'язки мінімальних ідіом	2
7	Класифікація МІ на понятійній основі	2
	Разом	12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне
1	Сучасна вітчизняна фразеологічна наука	0,5
2	МФ як структурний різновид стійких зворотів мови	1,5
3	МФ та інші одиниці мовної системи	2
4	Джерела мінімальних фразеологізмів	2
5	Кореляція мінімальних ідіом та вільних сполучень слів	2
6	Системні зв'язки мінімальних ідіом	2
7	Класифікація МІ на понятійній основі	2
	Разом	12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне
1	Сучасна вітчизняна фразеологічна наука	6
2	МФ як структурний різновид стійких зворотів мови	6
3	МФ та інші одиниці мовної системи	6
4	Джерела мінімальних фразеологізмів	6
5	Кореляція мінімальних ідіом і вільних сполучень слів	8
6	Системні зв'язки мінімальних ідіом	8
7	Класифікація мінімальних ідіом на понятійній основі	8
	Разом	48

8. Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний.
2. Проблемний виклад.
3. Частково-пошуковий (евристичний).
4. Дослідницький.

9. Методи контролю

1. Усне опитування (індивідуальне та фронтальне).
3. Поточне тематичне тестування.
5. Виконання наукового експерименту.
6. Перевірка рефератів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань		Залік	Сума
Модульна атестація 1	Модульна атестація 2	20	100
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
40	40		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

11. Методичне забезпечення

1. Плани лекційних / семінарських занять.
2. Перелік питань для перевірки знань студентів.
3. Контрольні тести.
4. Тематика наукових досліджень із проблематики дисципліни спеціалізації.

12. Рекомендована література

Основна

1. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. – Харків, 1987. – 135с.
2. Баран Я.А. Фразеологія у системі мови. – Івано-Франківськ: Лілея НВ, 1997. – 176 с.
3. Прадід Ю.Ф. Фразеологічна ідеографія (практика досліджень). – К. - Сімферополь, 1997. – 252 с.
4. Ужченко В.Д., Авксентьев Л.Г. Українська фразеологія. – К.: Основа, 1990. – 166 с.
5. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Посібник. – Луганськ, 2008. – 399 с.
6. Забіяка В.А., Забіяка І.М. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування: практ. посібник – К.:ВЦ «Академія», 2012. – 304 с.
7. Жуйкова М.В. Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов:

Монографія. – Луцьк: «Вежа», 2007.

8. Савченко Л.В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти: монографія. – Сімферополь: Доля, 2013. – 600с.

Додаткова

1. Алефиренко Н.Ф. Фразеология в свете современных лингвистических парадигм: Монография. – М.: ООО «Элпис», 2008. – 271 с.
2. Бабич Н.Д. Антонімія у фразеології східнослов'янських мов // Українське мовознавство. – Вип.12. – К., 1984. – С. 25 – 32.
3. Бабич Н.Д. Проблема фразеологічності конструкцій «службове слово + повнозначне» у слов'янських мовах // Ученые записки Таврического национального университета им.В.М. Вернадского. Научный журнал, Серия «Филология». – Том 20 (59). – №6. – С. 8–15.
4. Бабич Н.Д. Фразеологічна омонімія і полісемантизм // Українське мовознавство. – Вип.8. – К., 1980. – С. 113 – 118.
5. Білоноженко В. М., Гнатюк І.С. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів. – К., 1989. – 155 с.
6. Божко Ю.О. Прийменниково-відмінкова модель фразеологізмів у світлі проблеми класифікації мови // Вісник Харків. ун-ту. – № 632. Серія Філологія. – Випуск 42. – Харків, 2004. – С. 85 – 89.
7. Демська-Кульчицька О. Фразеологія. – К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 74 с.
8. Демський М.Т. Фраземна паронімія // Укр. мова і літ. в шк. – 1988. – №1. – С. 28 – 33.
9. Дудик П.С. Видозміни у структурі розмовних фразеологізмів // Українське мовознавство. – Вип. I. – К., 1973. – С.63 – 71.
10. Зимомря М.І., Баран Я.А., Білоус О. М., Зимомря І. М. Фразеологія: знакові величини. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 256 с.
11. Зубець Н.О. Варіантні перетворення фразеологічних одиниць // Вісник Харків. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – № 632. – Харків, 2004. – С. 90 – 92.
12. Зубець Н.О. Мініїдіоматика як специфічна риса ідіостилю М. Стельмаха // Наукові праці Кам'янець-Подільського педуніверситету. – Вип. 6. – Кам'янець-Подільський, 2002. – С. 144 – 149.
13. Зубець Н.О. Мінімальні ідіоми у фразеологічних системах української і російської мов: зіставний аспект // Вісник ЗНУ. Філологічні науки. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – №1. – С. 198-202.
14. Зубець Н.О. Парадигматичні відношення мінімальних фразеологізмів // Вісник ЗДУ. Філологічні науки. – № 2. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – С. 52 – 55.
15. Зубець Н.О. Порівняльна характеристика українських і білоруських мінімальних фразеологізмів // Славянская фразеология в синхронии и диахронии: сб. науч. статей. Вып. 1. – Гомель, 2011. – С. 62-65.
16. Зубець Н.О. Проблема адвербіалізації і фразеологізації на рівні мінімальних ідіом // Південний архів. – Вип.14. – Херсон: Айлант, 2002. – С. 65 – 67.
17. Зубець Н.О. Фразеологізовані речення як об'єкт наукового вивчення // Гуманітарний вісник. – Переяслав – Хмельницький, 2002. – С. 159 – 161.
18. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономазіологія, ареали, етимологія. – К.: Фоліо, 1999. – 304 с.
19. Калашник В.С. Фразотворення в українській поетичній мові радянського періоду: Семантико-типологічний аспект. – Х., 1985. – 172 с.
20. Коваль В.И. Восточнославянская этнофразеология: деривация, семантика, происхождение. – Гомель, 1998. – 213 с.
21. Коссек Н.В. Фразеологизмы, включающие в свой состав отрицание // Вопросы семантики фразеологических единиц. – Ч. I. – Новгород, 1971.– С. 51 – 57.
22. Кузь Г. Вигукова фразеологія української мови: етнолінгвістичний та функціональний

- аспекти: Автореф. дис. канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 2000. – 19 с.
23. Куценко Л.В. Вигуківі фразеологізми в сучасній українській літературній мові: Автореф. дис. канд. філол. наук. – Дніпропетровськ, 1995. – 19 с.
 24. Кучеренко І.Є. Фразеологізми як об'єкт синтаксису // Українське мовознавство. – Вип.10. – К., 1983. – С. 9 – 15.
 25. Лекант П.А. К вопросу о минимальных единицах фразеологии // Проблемы фразеологии и задачи ее изучения в высшей и средней школе. – Вологда, 1967. – С. 153 –160.
 26. Лучик А. А. Російсько-український та українсько-російський словник еквівалентів слова. – К.: Довіра, 2004. – 494 с.
 27. Медведев Ф.П. Українська фразеологія. Чому ми так говоримо? – Харків, 1982. – 231с.
 28. Мокиєнко В. М. Славянская фразеология. – М., 1998. – 236 с.
 29. Неровня Н. М. Як змінюється фразеологізм // Культура слова. – Вип.25. – К.,1985.– С.45-47.
 30. Палевская М.Ф. Об одной структурной разновидности идиом // Филол. науки. – 1997. – №1. – С. 36 – 47.
 31. Прадід Ю.Ф. Структурно-граматичні групи фразеологізмів та їх функції у мові газети (ФО, що являють собою поєднання повнозначного слова із службовим) // Прадід Ю.Ф. У царині лінгвістики і права. – Сімферополь: Еліньо, 2006. – С. 5-8.
 32. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). – К. – Черкаси: Брама, 2004. – 276 с.
 33. Скрипник Л.Г. Фразеологія української мови. – К.: Наукова думка, 1973. – 279 с.
 34. Словник фразеологізмів української мови. – К.: Наукова думка, 2003. – 1104 с.
 35. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія. – К.: Наук. думка,1969. – 438 с.
 36. Ужченко В.Д. Историко-лінгвістичний аспект формування української фразеології: Автореф. дис. докт. філол. наук. – Дніпропетровськ, 1994. – 34 с.
 37. Ужченко В.Д. Образи рідної мови. – Луганськ: Знання, 2005. – 236 с.
 38. Фразеологічний словник української мови: у 2-х кн. – К.: Наукова думка, 1992-1993. – 927 с.
 39. Шило Н.І. Фразеологізм і слово // Питання фразеології східнослов'янських мов. – К., 1972. – С. 13 – 15.
 40. Юрченко О.С. Формування фразеологічного фонду української літературної мови (кін. XVI – поч. XIX ст.). – Харків, 1984. – 208 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
2. <http://ukrainskamova.narod.ru>
3. <http://www.rozum.org.ua>